

VN/20350/2024

Lausuntoyhteenvedo luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Johdanto

Suomenkielinen luonnos hallituksen esitykseksi julkaistiin 19.12.2025 sähköisessä lausuntopalvelussa ja suomenkielinen lausuntokierros järjestettiin 19.12.2025–13.2.2026. Lausuntoaika oli 8 viikkoa. Lausuntopalvelussa julkaistiin 14.1.2026 ruotsinkielinen tiivistelmä esitysluonnoksesta ja ruotsinkielinen lausuntokierros järjestettiin 14.1.–25.2.2026. Ruotsinkielisen lausuntokierroksen pituus oli 6 viikkoa, koska lausuntokierros ei osunut loma-ajalle.

Lausuntoja pyydettiin muun muassa ministeriöiltä ja virastoilta, elinkeinoelämän etujärjestöiltä sekä kansanterveysjärjestöiltä. Lausunnon pystyivät antamaan myös ne, joille ei erikseen lähetetty lausuntopyyntöä. Esitysluonnoksesta saatiin määräaikaan mennessä 50 lausuntoa. Lausuntonsa antoivat opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM), työ- ja elinkeino-ministeriö (TEM), Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Ahvenanmaan valtionvirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV), Lapsiasiavaltuutetun toimisto, Lupa- ja valvontavirasto (LVV), Oikeuskanslerinvirasto, Poliisihallitus, Tasa-arvovaltuutetun toimisto, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Työterveyslaitos, Helsingin kaupunki, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Keski-Suomen hyvinvointialue, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Varsinais-Suomen hyvinvointialue, Aitoon viinikellari, Alko Oy, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto), Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Ensi- ja turvakotien liitto ry, HUS-Yhtymä, Hyvinvointialue HALLI ry, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy, Hämeen ammatti-instituutti Oy, Kasvuväylä Oy, Kaupan liitto ry, Kuluttajaliitto ry, Kyrö Distillery Company, Maaseutupolitiikan Työn ja yrittäjyyden uudet mahdollisuudet maaseutualueilla -verkosto (TUUMA27-verkosto), Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Mikro- ja yksinyrittäjät ry, Munuais- ja maksaliitto ry, Pienpanimoliitto ry, Päivittäistavarakauppa ry, Suomen Alkoholijuomakauppa ry, Suomen ASH ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Tislaamoliitto, Suomen Viskintislaajat ry, Suomen Yrittäjät ry, Syöpäjärjestöt, Österbottens whiskysällskap rf ja viisi yksityishenkilöä. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö, sisäministeriö, valtionvarainministeriö ja Opetushallitus ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa esitysluonnoksesta. Tämän lisäksi Olutliitto ry toimitti suomenkielisen lausuntonsa 25.2.2026.

Lausunnot on julkaistu Hankeikkunassa hanketunnuksella STM101:00/2024.

Lausuntokierroksella saatu palaute

Lausuntopalaute oli jakautunutta. Osa viranomaisista (Lupa- ja valvontavirasto, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja hyvinvointialueet) sekä kansanterveys- ja lapsijärjestöt vastustivat esitystä. Kyseiset lausunnonantajat katsoivat, että esitys lisää alkoholin saatavuutta ja siten haittoja. Vaikka nyt käsillä olevan hallituksen esityksen vaikutukset kansanterveyteen tunnistettiin pienemmiksi kuin eduskunnan käsittelyssä olevan kotiinkuljetusta, etämyyntiä ja markkinointia koskevan esityksen (HE 131/2025 vp) vaikutukset, katsoivat lausunnonantajat, että esitystä tulisi arvioida osana isompaa kokonaisuutta. Lausunnonantajat kritisoivat sitä, että alkoholiuudistuksia toteutetaan pala kerrallaan, jolloin vaikutustenarviointia on vaikeampi tehdä. Lausunnoissa nostettiin myös esille huoli Alkon monopoliasemasta. Toisaalta jotkut viranomaiset (työ- ja elinkeinoministeriö, Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Helsingin kaupunki, Poliisihallitus ja Työterveyslaitos) suhtautuivat esitysluonnokseen joko neutraalisti tai myönteisesti. Kyseiset lausunnonantajat näkivät ehdotetulla muutoksella olevan hyötyjä, kuten yritysten

VN/20350/2024

elinkeinotoiminnan edellytysten ja kilpailun lisääntymisen sekä matkailutoiminnan tukemisen. Toisaalta lausunnoissa tunnistettiin riskit kansanterveydelle, mutta samalla riskit katsottiin kuitenkin tämän esityksen kohdalla suhteellisen pieniksi. Elinkeinoelämän edustajat puolestaan kannattivat laajasti esitystä, mutta katsoivat, että ulosmyynti pitäisi sallia ehdotettua laajemmin. Elinkeinoelämän edustajat katsoivat, että esitys tukisi yritystoiminnan ja samalla viennin edellytyksiä ja tukisi matkailutoimintaa. Yleisesti lausunnonantajat pitivät hyvänä sitä, että sääntely yksinkertaistuisi, kun luovuttaisiin tilaviinin ja käsityöläisölueen määritelmistä.

Lausunnoissa kommentoitiin eniten esityksessä ehdotettua pientuottajia koskevaa 100 000 litran puhtaan alkoholin vuosituotantorajaa. Suuri osa viranomaisista, kansanterveysjärjestöt ja Alko katsoivat, että ehdotettu raja on todella korkea, ja sitä tulisi laskea merkittävästi. Kyseiset lausunnonantajat katsoivat lausunnoissaan, ettei esitys koske ainoastaan pieniä toimijoita. Esimerkiksi LVV nosti esille, että vain noin 10 valmistusluvanhaltijaa valmistaa yli 100 000 litraa puhdasta alkoholia vuodessa. Lausunnonantajat vertasivat tuotantorajoja Ruotsiin, missä vuosituotantorajat tilamyyntiä harjoittaville toimijoille ovat alemmat. Toisaalta viranomaisista KKV ja TEM katsoivat, että vuosituotantomäärään perustuva poikkeus voi vääristää kilpailua ja KKV totesi, että voisi olla perustellumpaa rajoittaa ainoastaan ulosmyyntimääriä. Elinkeinoelämä vastusti laajasti esitettyä 100 000 litran vuosituotantorajaa. Lausunnoissa katsottiin, että vuosituotantoraja on keinotekoinen ja aiheuttaa yrityksille kasvun esteen, mikä voi estää myös kansainvälistä laajentumista. Esitystä pidettiin osassa lausuntoja syrjivänä, sillä vain muutama toimija jäisi ehdotetun rajan ulkopuolelle. Elinkeinoelämän lausunnoissa katsottiin ensisijaisesti, että vuosituotantorajasta tulisi luopua kokonaan, sillä ulosmyyntirajaa sääntelemällä voitaisiin riittävästi rajata yritysten toimintaa. Toissijaisesti lausunnoissa esitettiin vuosituotantorajan nostamista 500 000 litraan puhdasta alkoholia. TEM kiinnitti lisäksi huomiota siihen, että jatkovalmistelussa olisi hyvä selvittää, että vuosituotantoraja on valmistajakohtainen eikä valmistuslupakohtainen. Siten vuosituotantoa laskettaessa on huomioitava kaikissa valmistuspaikoissa ja kaikkien valmistuslupien alla valmistetut alkoholijuomat.

Lausunnonantajat kommentoivat myös ehdotettua 25 000 litran puhtaan alkoholin ulosmyyntirajaa. Suuri osa lausunnonantajista piti ulosmyyntimäärien rajoittamista perusteltuna. LVV, THL, kansanterveysjärjestöt ja Alko pitivät kuitenkin ehdotettua ulosmyyntirajaa liian korkeana ja katsoivat, että rajaa tulisi laskea huomattavasti. Alko katsoi lausunnoissaan, että vertailu Alkon myymälän keskimääräiseen vuosimyyntiin (30 000 litraa puhdasta alkoholia) ei anna oikeaa kuvaa Alkon myymälän keskimääräisestä vuosimyyntistä. Lausunnon mukaan laskennallinen "keskimääräinen myymälä" ei vastaa todellista myyntiprofiilia, vaan tosiasiallisesti Alkon myymälän vuosimyyntimäärä esimerkiksi pientuottajan kanssa samassa kunnassa voi olla merkittävästi tällä tavalla laskettua keskiarvoa alempi. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla 88 %, Lapissa 83 %, Varsinais-Suomessa 47 % ja Uudellamaalla 35 % myymälöistä myynti yli 5,5 % / 8 % käymisteitse valmistetuissa alkoholijuomissa jää alle 30 000 litran puhtaaksi alkoholiksi muutettuna. Alko huomautti lisäksi, että esitysluonnoksessa arvioitu Alkon myymälän keskimääräinen vuosimyynti sisältää myös Alkon myymän enintään 5,5 / 8 % käymisteitse valmistettujen juomien myynnin, kun ulosmyyntiraja 25 000 litraa puhdasta alkoholia koskee vain 5,5, % / 8 % käymisteitse valmistettuja vahvempia juomia. Suuri osa elinkeinoelämän edustajista piti ulosmyyntioikeuden rajaamista perusteltuna tai ainakin perustellumpana vaihtoehtona kuin vuosituotannon rajaamisen. Kuitenkin jotkut elinkeinoelämän edustajista esittivät ulosmyyntirajan nostoa (Kyrö Distillery Company, Suomen Yrittäjät ry) tai poistoa kokonaan (MaRa ry, Suomen viskitislaajat ry).

Lausunnonantajista Alko, THL, EHYT ry ja EPT-verkosto katsoivat, että oikeudellisen ja taloudellisen riippumattomuuden vaatimusten edellytysten poistaminen mahdollistaisi ulosmyynnin myös isoille toimijoille. Lausuntojen mukaan sääntelyä voitaisiin kiertää yritysjärjestelyillä, jolloin isokin toimija voisi esimerkiksi tytäryhtiön kautta harjoittaa ulosmyyntiä. Alko huomautti lausunnoissaan, että lisenssivalmistuksen salliminen voisi esimerkiksi johtaa siihen, että pienet tislaamot valmistaisivat

VN/20350/2024

ulkomaisten tislamojen tuotteita ja myisivät niitä valmistuspaikalta. Elinkeinoelämän edustajat puolestaan kommentoivat esityksessä ehdotettua rajoitusta, jonka mukaan valmistaja voisi harjoittaa ulosmyyntiä vain yhdeltä valmistuspaikalta. Esimerkiksi Suomen Yrittäjien lausunnossa rajoitus nähtiin yrittäjien kannalta liian jäykäksi. Lausunnon mukaan se ei ota huomioon monipaikkaista yritystoimintaa, sesonkiluonteisuutta tai erilaisia toimintaympäristöjä, kuten matkailukeskuksia ja kaupunkialueita.

Joissakin lausunnoissa kommentoitiin fyysisen erillisyyden määritelmää. LVV katsoi, että vaatimusta fyysisestä erillisyydestä tulisi täsmentää. LVV totesi lausunnossaan, että ehdotetussa säännöksessä edellytettäisiin fyysisen erillisyyden vaatimuksen täyttymistä suhteessa muihin alkoholijuomien valmistuspaikkoihin. Tällöin olisi tulkinnanvaraista, voisiko fyysisen erillisyyden vaatimus täytyä niissä tilanteissa, joissa samalla valmistajalla olisi useampi valmistuspaikka ja näiden valmistuspaikkojen välillä tehtäisiin yhteistyötä. LVV:n lausunnon mukaan olisi perustellumpaa edellyttää fyysistä erillisyyttä suhteessa muihin alkoholijuomien valmistajiin. Pienpanimoliitto katsoi puolestaan lausunnossa, että fyysisen erillisyyden rajoite on käytännössä alueellisesti epäoikeudenmukainen ja erityisen haitallinen niille panimoille ja tislamoille, joilla on esimerkiksi sekä tuotantolaitos että erillinen panimoravintola tai vierailukohde.

Joissakin lausunnoissa otettiin kantaa esitysluonnoksen ehdotukseen siitä, että vähittäismyyntipaikka tulisi sijoittaa valmistuspaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä. LVV katsoi lausunnossaan, että välittömän läheisyyden arviointi voi joissakin tilanteissa olla käytännössä haastavaa ja tulkinnanvaraista. KKV puolestaan totesi, että vaatimus myyntipisteestä valmistuspaikan yhteydessä voi olla kuluttajien ja tuottajien kannalta epätarkoituksenmukainen. KKV:n lausunnon mukaan etenkin, kun huomioidaan hallituksen esitysluonnoksessa mainittu tavoite maaseutu- ja aluematkailun sekä turismin edistämisestä ja maaseudun elinvoimaisuuden vahvistamisesta, voisi olla perustellumpaa sallia ulosmyynti yhdessä myyntipisteessä riippumatta siitä, sijaitseeko myyntipiste tuotantopaikan välittömässä läheisyydessä. THL ja EHYT ry puolestaan pitivät positiivisena sitä, että myynti olisi rajattu valmistuspaikan välittömään läheisyyteen. Maaseutupolitiikan verkosto totesi lausunnossaan, että vähittäismyyntipaikan läheisyys valmistuspaikkaan on toimintaympäristösidonnainen, joten on hyvä huomioida, ettei vähittäismyyntipaikalle aseteta tarkkoja metrimääriä tai muita rajoitteita.

Muutamassa lausunnossa otettiin kantaa esityksen ehdotukseen, jonka mukaan ulosmyyntioikeuden edellytyksenä on se, että tyypillinen osa tuotannosta tapahtuu valmistuspaikassa. Säännöksessä lueteltaisiin, että tyypillisenä osana tuotantoa ei pidettäisi alkoholijuomien sekoittamista, laimentamista, suodattamista tai muuta vastaavaa yksinkertaisempaa käsittelyä. Oikeuskanslerinvirasto totesi lausunnossaan, että 17 §:n 2 momentti sisältää poissulkevan määrittelyn siitä, mitä ”tyypillinen osa” ei ole, mutta muutoin ”tyypillisen osan” luonnehdinta sisältyy lähinnä säännöksen perusteluihin. OKV:n lausunnon mukaan tulisi vielä harkita, olisiko säännöstä tältä osin tarpeen tarkentaa. LVV puolestaan katsoi lausunnossa, että säännöksessä olevaan listaan olisi hyvä lisätä selvyyden vuoksi myös alkoholijuomien astiointi, johon kuuluu esimerkiksi juoman pullotus ja tölkitys. Suomen viskitislaajat ry piti lausunnossaan ehdotetussa säännöksessä olevaa rajaamista tyypilliseen osaan tuotantoa hyvänä ratkaisuna, jolla rajoitetaan mahdollisia vähittäismyyntiin lieveilmiöitä.

Osa lausunnonantajista otti kantaa myös alkoholijuomien toimittamisoikeuteen. Esitysluonnoksen mukaan alkoholijuomien pientuottajilla ei olisi oikeutta toimittaa yli 5,5/8,0 prosentin vahvuisia alkoholijuomia, vaan juomat saisi myydä vain valmistuspaikasta. LVV, Alko, THL ja kansanterveysjärjestöt kannattivat tätä rajoitusta, sillä he katsoivat, että vaikutukset Alkon asemaan olisivat suuremmat, mikäli toimitusmyynti sallittaisiin. Osa elinkeinoelämän edustajista nosti taas lausunnossaan esille, että toimitusoikeus tulisi koskea yli 5,5/8,0 prosentin vahvuisia juomia. Esimerkiksi Suomen Yrittäjät ry totesi, että toimituskielto rajoittaa nykyaikaisia myyntikanavia, ja ulkomaisten toimijoiden etämyyntin kehittyminen voi heikentää kotimaisten pientuottajien kilpailuasetelmaa. Lisäksi OKV toi esille lausunnossaan, että toimitusmyyntiä

VN/20350/2024

koskevat säännösehdotukset sisältyvät hallituksen esitykseen 131/2025 vp. OKV:n lausunnon mukaan kokonaisuus on muodostumassa monitahoiseksi ja vaikeasti hahmottuvaksi. Sen vuoksi on hankala täysin vakuuttua siitä, että voimassa olevien ja valmisteltavien säännösten kokonaisuus vastaa nyt esillä olevan hallituksen esitysluonnoksen perusteluja. OKV:n lausunnon mukaan jatkovalmistelussa on vielä syytä varmistua siitä, että sääntelykokonaisuus vastaa esityksen perusteluja.

LVV nosti lausunnossaan esille, että esitystä tulisi täydentää säätämällä 17 §:n 2 momentissa säädettyjen velvollisuuksien rikkominen selvästi sanktioiduksi esimerkiksi siten, että velvollisuuksien rikkomisesta voitaisiin määrätä seuraamusmaksu. Edelleen LVV esitti, että samassa yhteydessä voitaisiin korottaa seuraamusmaksun enimmäissuuruutta, jotta seuraamusmaksu kannustaisi luvanhaltijoita toimimaan lainmukaisesti.

LVV ja THL nostivat lausunnoissaan esille, että valmistuspaikoilta tapahtuvassa myynnissä olisi laajemmat myyntiajat kuin Alkolla. Lausuntojen mukaan tämä lisäisi saatavuutta ja voisi aiheuttaa haittoja. Alko puolestaan katsoi lausunnossaan, että Alkolle tulisi säätää vastaavat vähittäismyyntiajat kuin muille vähittäismyyntiluvallisille toimijoille. LVV ja THL nostivat lausunnoissaan esille myös sen, että esitys mahdollistaa alkoholijuomien myynnin myös kaupunkien keskustoissa, mikä lisää saatavuutta entisestään eikä tue esityksen tavoitetta maaseutumatkailun kehittämisestä.

Joissakin lausunnoissa otettiin kantaa esitysluonnoksen puuttuviin lapsivaikutusten arviointeihin. Esimerkiksi Lapsiasiavaltuutetun toimisto piti moitittavana, ettei esitysluonnoksessa ole esitetty arvioita muutoksen vaikutuksista lapsiin eikä edes perusteltu sitä, miksi lapsivaikutusten arviointia ei ole tehty. Tasa-arvovaltuutetun toimisto piti puolestaan valitettavana, että esitysluonnoksessa on laiminlyöty sukupuolivaikutusten arviointi kokonaan eikä esitysluonnoksessa ole myöskään perusteltu, miksi sukupuolivaikutusten arviointia ei ole tehty. OKV puolestaan kiinnitti huomiota siihen, että esityksen säätämisympäristöä olisi aiheellista täydentää lausunnosta PeVL 1/2026 vp ilmenevillä näkökohdilla Suomen perustuslain elinkeinovapautta koskevasta 18 §:stä ja yhdenvertaisuutta koskevan 6 §:stä, koska HE 131/2025 vp koskevat liittyvät tuoreina myös tähän sääntely-yhteyteen.

Ahvenanmaan valtionvirasto kiinnitti huomiota siihen, että esitys lisäisi tarvetta alkoholivalvonnan viranomaisresursseille. Muutamat lausunnonantajat katsoivat, että pientuottajilta tulisi edellyttää yhteistyötä paikallisten ehkäisevän päihdetyön toimijoiden kanssa. Lisäksi joissakin lausunnoissa korostettiin tarvetta edellyttää vastuullista myyntiä esimerkiksi ikärajavalvonnan toteuttamiseksi.

Esitysluonnoksessa ei ehdotettu muutoksia ravintoloiden ulosmyyntioikeuteen, mutta osa elinkeinoelämän edustajista (Kaupan liitto ry, MaRa ry, EK, Olutliitto ry) esittivät, että myös ravintoloiden ulosmyyntioikeutta tulisi laajentaa.

Alko ehdotti lausunnossaan, että laki voitaisiin säätää määräaikaiseksi, jotta voitaisiin seurata esityksen vaikutuksia. Helsingin kaupunki puolestaan esitti, että uudistuksen yritysvaikutuksia seurataan tarkastelemalla sekä uudistusvaiheessa että lain voimaantulon jälkeen sellaisten määrällisten rajoitteiden toimivuutta, joilla voi olla vaikutusta yritysten kasvuun.

Lausuntokierroksen perusteella tehdyt muutokset

Esitystä on muokattu lausuntopalautteen perusteella. Edellytystä tyypillisestä osasta tuotantoa on täsmennetty siten, että tyypilliseksi osaksi tuotantoa ei katsottaisi myöskään astiointia. Muutoin kyseistä sääntelyä ei ole muutettu, vaan pykälään on jätetty poissulkeva listaus siitä, mitä ei olisi pidettävä tyypillisenä osana tuotannosta. Pykälätasolla olisi haastavaa säätää tyhjentävää luetteloa siitä, mitä jokaisen juomalajin osalta katsottaisiin tyypilliseksi osaksi tuotantoa, sillä alkoholijuomia kehitetään jatkuvasti lisää ja lainsäädäntöä olisi haastava pitää ajan tasalla.

VN/20350/2024

Esitystä on myös täsmennetty siten, että fyysistä erillisyyttä edellytettäisiin suhteessa muihin alkoholijuomien valmistajiin. Lisäksi esitystä on täydennetty siten, että 17 §:n 2 momentissa säädettyjen velvollisuuksien rikkomisesta voitaisiin määrätä seuraamusmaksu.

Myös esityksen perusteluja on täydennetty. Esitykseen on lisätty lapsi- ja sukupuolivaikutusten arviointi. Lisäksi esityksen vaikutustenarviointiin on lisätty kokonaisarviointi, jossa on huomioitu nyt annettavan esityksen lisäksi myös aikaisemmin tällä hallituskaudella annetut alkoholilain muuttamista koskevat esitykset. Lisäksi esityksen säätämisyjärjestysjaksoa on täydennetty siten, että siinä on huomioitu perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 1/2026 vp alkoholijuomien toimittamista, etämyyntiä ja markkinointia koskevasta hallituksen esityksestä (HE 131/2025 vp).

Esityksen vuosituotantorajaan, 100 000 litraa puhdasta alkoholia, ei ole tehty muutoksia lausuntopalautteen perusteella. Valmistelussa harkittiin eri vaihtoehtoja vuosituotantorajalle. Vuosituotantorajan määrittelyssä pyrittiin siihen, että sääntely mahdollistaisi ulosmyynnin valmistuspaikoilta mahdollisimman monelle toimijalle, mutta joka samaan aikaan koskisi hallitusohjelman mukaisesti suhteellisen pieniä toimijoita. Esityksen tarkoituksena ei ole ollut laskea vuosituotantorajoja nykyiseen sääntelyyn verrattuna. Tilaviinin vähittäismyynti on voimassa olevan lain mukaan sallittua toimijoille, joiden vuosituotanto ei ylitä 100 000 litraa. Jos kaikki toimijan valmistama alkoholi olisi esimerkiksi 13 % vahvuista, olisi tämä puhtaaksi alkoholiksi muutettuna 13 000 litraa puhdasta alkoholia. Käsityöläisölöluen vähittäismyynti on puolestaan voimassa olevan lain perusteella mahdollista toimijalle, jonka vuosituotanto ei ylitä 500 000 litraa. Jos toimijan kaikki valmistama alkoholi olisi esimerkiksi 12 % vahvuista, olisi tämä puhtaaksi alkoholiksi muutettuna 60 000 litraa. Esityksen tarkoituksena on helpottaa yritystoiminnan edellytyksiä, minkä vuoksi vuosituotantoraja pyrittiin asettamaan tasolle, jossa mahdollisimman moni yritys voisi hyötyä uudistuksesta. Siten valmistelussa katsottiin, että vuosituotantoraja voisi olla korkeampi kuin 60 000 litraa puhdasta alkoholia vuodessa. Samalla vuosituotantoraja pyrittiin pitämään sen verran matalana, että sääntely koskisi hallitusohjelman mukaisesti pieniä tai keskisuuria yrityksiä. Tämän perusteella esimerkiksi lausunnoissa esitetty 500 000 litran puhtaan alkoholin vuosituotantorajaa pidettiin liian korkeana. Poliittisen tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella esityksessä on päädytty siihen, että ehdotettu vuosituotantoraja, 100 000 litraa puhdasta alkoholia, on parhaiten tasapainossa esityksen tavoitteiden kannalta.

Myöskään ulosmyyntirajaan, 25 000 litraa puhdasta alkoholia, ei ole tehty muutoksia lausuntopalautteen perusteella. Esityksen perusteluista on täydennetty siten, että vertailussa Alkon myymälän keskimääräiseen vuosimyynntiin on huomioitu myymälöiden myynti monopolin alaisten tuotteiden osalta. Ulosmyyntirajaa ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi laskea, sillä se on edelleen alhaisempi kuin Alkon keskimääräisen myymälän vuosimyynnti (29 000 litraa puhdasta alkoholia). Vaikka myymälöiden myynti vaihtelee eri alueilla, asetetun ulosmyyntirajan on arvioitu riittävästi rajoittavan vaikutuksia Alkon asemaan.

Lausuntopalautteen perusteella ei ole tehty muutoksia ulosmyyntiä harjoittavaa toimijaa koskeviin muihin edellytyksiin. Valmistajilta ei edellytettäisi fyysistä ja oikeudellista riippumattomuutta eikä lisenssivalmistusta kiellettäisi. Toisaalta valmistaja saisi myydä monopolin alaisia tuotteita vain yhdeltä valmistuspaikaltaan. Esityksen tarkoituksena on edistää alkoholivalmistajien toimintaedellytyksiä. Taloudellisen ja oikeudellisen riippumattomuuden edellyttäminen ja lisenssivalmistuksen kieltä voisi rajoittaa liiaksi ulosmyyntioikeuden piiriin kuuluvia toimijoita. Kokonaisuudessaan valmistuspaikalta tapahtuvaan myyntiin liittyy monia rajoituksia, joilla turvataan Alkon asemaa (myynti yhdeltä valmistuspaikalta, fyysinen erillisuus muista luvanhaltijoista, alkoholijuoman valmistukseen osallistuminen, vuosituotanto- ja ulosmyyntirajat). Näin ollen ei ole katsottu tarpeelliseksi tehdä muutoksia lausuntopalautteen perusteella.

Myöskään välittömän läheisyyden arviointiin ei ole tehty lausuntopalautteen perusteella muutoksia. Valmistelussa ei nähty tarkoituksenmukaiseksi säätää esimerkiksi tarkkoja metrimääriä pykälätasolla, sillä

VN/20350/2024

vähittäismyyntipaikan läheisyys valmistuspaikkaan nähden on toimintaympäristösidonnainen. Laissa on tähän mennessäkin käytetty välittömän läheisyyden määritelmää eikä tarkoituksena ole muuttaa nykyisiä tulkintoja. Valmistelussa katsottiin, että välittömän läheisyyden termin avaaminen perusteluissa esimerkkien valossa on riittävää, jotta lain soveltamiskäytännössä voidaan aidosti huomioida tapauskohtaiset tilanteet.

Lausuntopalautteen perusteella ei muutettu alkoholijuomien toimitusta koskevaa sääntelyä. Valmistelussa harkittiin vaihtoehtoa, jossa pientuottajille mahdollistettaisiin myös alkoholijuomien kotiinkuljetus. Vaihtoehtoa harkittiin, koska hallitusohjelmakirjauksen mukaan maan sisäisessä toimitusmyynnissä noudatetaan käsityöläispanimo-, pienpanimo- ja tilaviinipoikkeukset huomioiden voimassa olevia kotimaan vähittäismyynnin vahvuusrajoja. Esityksen tarkoituksena olisi edistää pienempien alkoholijuomavalmistajien toimintaedellytyksiä ja matkailua valmistuspaikoille siten, ettei samalla luotaisi Alkon vähittäismyyntimonopolin kanssa kilpailevaa myyntikanavaa. Valmistelussa arvioitiin, että olennaisinta tavoitteiden saavuttamisen kannalta olisi, että valmistuspaikalla käyvillä vierailijoilla olisi mahdollisuus halutessaan ostaa mukaansa valmistajan tuotteita. Vaikka alkoholijuomien toimitus edistäisi pientuottajien asemaa, olisi tällä suurempi vaikutus Alkon asemaan. Pienemmillä tuottajilla on lisäksi mahdollisuus saada tuotteensa ilmoituksenvaraisesti ja ilman kustannuksia Alkon valikoimiin. Kaikilla alkoholijuomien valmistajilla olisi myös oikeus toimittaa enintään 5,5/8,0 % vahvuisia alkoholijuomia asiakkaille. Tämän vuoksi päädyttiin siihen, että ulosmyyntioikeus monopolin alaan kuuluville alkoholijuomille olisi sidottu valmistuspaikkaan. Alkoholijuomien toimitusoikeudesta säädettäisiin eduskunnassa olevan hallituksen esityksen (HE 131/2025) 35 a §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan alkoholijuoman toimittaja saisi vastaanottaa sekä luovuttaa kotimaan vähittäismyynnistä hankitun alkoholijuoman ostajalle tai muulle vastaanottajalle vain, jos kyse olisi käymisteitse valmistetusta, enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävästä alkoholijuomasta tai muulla tavoin valmistetusta, enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävästä alkoholijuomasta. Tätä vahvempia alkoholijuomia voitaisiin toimittaa vain alkoholiyhtiöstä tai rajat ylittävästä etämyynnistä.